

जातकौतुहलाः पार्थ पप्रच्छुर्नृपतेः सुतं ॥ ऋषय ऊचुः ॥ प्रागेव नागतं कस्मात् सभार्येण त्वया विभो । १९८८५
 विरात्रे चागतं कस्मात् कोऽनुबन्धस्तवाभवत् । सन्तापितः पिता माता वयञ्चैव नृपात्मज ।
 कस्मादिति न जानीमस्तत् सर्वं वक्तुमर्हसि ॥ सत्यवानुवाच ॥ पित्राऽहमभ्यनुज्ञातः सावित्रीसहितो गतः ।
 अथ मेऽभूच्छिरोदुःखं वने काष्ठानि भिन्दतः । सुप्तश्चाहं वेदनया चिरमित्युपलक्षये ।
 तावत्कालं न च मया सुप्तपूर्वं कदाचन । सर्वेषामेव भवतां सन्तापो मा भवेदिति ।
 अतो विरात्रागमनं नान्यदस्तीह कारणं ॥ गौतम उवाच ॥ अकस्माच्चक्षुषः प्राप्तिर्युमत्सेनस्य ते पितुः । १९८९०
 नास्य त्वं कारणं वेत्सि सावित्री वक्तुमर्हति । श्रोतुमिच्छामि सावित्रि त्वं हि वेत्स्य परावरं ।
 त्वां हि जानामि सावित्रि सावित्रीमिव तेजसा । त्वमत्र हेतुं जानीषे तस्मात् सत्यं निरुच्यतां ।
 रहस्यं यदि ते नास्ति किञ्चिदत्र वदस्व नः ॥ सावित्र्युवाच ॥ एवमेतद्यथा वेत्स्य सङ्कल्पो नान्यथा हि वः ।
 न हि किञ्चिद्रहस्यं मे श्रूयतां तथ्यमेव तत् । मृत्युर्मे पत्युराख्यातो नारदेन महात्मना ।
 स चाद्य दिवसः प्राप्तस्ततो नैनं जहाम्यहं । सुप्तश्चैनं यमः साक्षादुपागच्छत्सकिङ्करः । १९८९५
 स एनमनयद्वद्धा दिशं पितृनिषेवितां । अस्तौषं तमहं देवं सत्येन वचसा विभुं ।
 पञ्च वै तेन मे दत्ता वराः शृणुत तान्मम । चक्षुषी च खराज्यञ्च द्वौ वरौ श्वशुरस्य मे ।
 लब्धं पितुः पुत्रशतं पुत्राणाञ्चात्मनः शतं । चतुर्वर्षशतायुर्मे भर्ता लब्धश्च सत्यवान् ।
 भर्तुर्हि जीवितार्थन्तु मया चीर्षन्विदं व्रतं । एतत् सर्वं मयाख्यातं कारणं विस्तरेण वः । यथावृत्तं सुखादर्कमिदं दुःखं
 महन्मम ।
 ॥ ऋषय ऊचुः ॥ निमज्जमानं व्यसनैरभिद्रुतं कुलं नरेन्द्रस्य तमोमये हृदे । त्वया सुशीलव्रतपुण्यया कुलं समुद्धृतं साध्वि
 पुनः कुलीनया । १९९००
 ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ तथा प्रशस्य ह्यभिपूज्य चैव वरस्त्रियं तामृषयः समागताः । नरेन्द्रमामय्य सपुत्रमञ्जसा शिवेन जग्मुर्मु
 दिताः स्वमालयं ।
 इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्वणि पतिव्रतामाहात्म्यपर्वणि सावित्रीकथायां सप्तनवत्यधिकद्विशतोऽध्यायः ॥ २८७ ॥
 ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ तस्यां रात्र्यां व्यतीतायामुदिते सूर्यमण्डले । कृतपूर्वाङ्गिकाः सर्वे समेयुस्ते तपोधनाः ।
 तदेव सर्वं सावित्र्या महाभाग्यं महर्षयः । द्युमत्सेनाय नादप्यन् कथयन्तः पुनः पुनः ।
 ततः प्रकृतयः सर्वाः शाल्वेभ्योऽभ्यागता नृप । आचक्षुर्निहतैश्चैव स्वेनामात्येन तं दिवं ।
 तं मन्त्रिणा हतं श्रुत्वा ससहायं सबान्धवं । न्यवेदयन् यथावृत्तं विद्रुतञ्च दिषद्वलं । १९९०५
 ऐकमत्यञ्च सर्वस्य जनस्थाय नृपं प्रति । सचक्षुर्वाऽप्यचक्षुर्वा स नो राजा भवत्विति ।
 अनेन निश्चयेनेह वयं प्रस्थापिता नृप । प्राप्तानीमानि यानानि चतुरङ्गश्च ते बलं ।
 प्रयाहि राजन् भद्रन्ते घुष्टस्ते नगरे जयः । अध्यास्व चिररात्राय पितृपैतामहं पदं ।
 चक्षुश्चान्तञ्च तं दृष्ट्वा राजानं वपुषाऽन्वितं । मूर्ध्ना निपतिताः सर्वे विस्मयोत्फुल्ललोचनाः ।
 ततोऽभिवाद्य तान् दृष्ट्वा दिजानाश्रमवासिनः । तैश्चाभिपूजितः सर्वैः प्रययौ नगरं प्रति । १९९१०